

Demeter József

Véső

„Félnek a szótól, ha igaz, s ha vádol:
félnek a papírra-rávésett lángtól,”
(Bari Károly)

Megállít az Igazság,
Miért hazudtál, kérdi.
Kórszakol a Hazugság.
Árnyékba fényt – mi vési.

Feketén, mért feketébb –
Az érem másik fele.
Győztesnél – ki vesztesebb?
Lángolj – szavak serege!

Székely János-i véset,
Fő csatát nyer, aki veszt.
Az írás sötét felén –
Református fénykereszt.

Melocco Miklós

„... a jellem maga az ember.”
(Márai Sándor)

A tehetség? Vagy van, vagy nincs.
Akár a pénz. Ég felé nőnek a fák, és!
Nem az égig, ugye... bár. A művészet –
Ily karakteres emberben – igen, ám!

Mért nem fokmérő minden
Művészen a jellem, drága Jó-
Istenem, miért. Ó, miért... Minő
példa-
Képtelenség – szószék a művészekért,

Oh, természet, emberi természet,
Miért fű a fű. A fa miért fa. A kő miért
Kő, hogyha egyszer majdan – úgyis kő
Kövön, és! Elölről minden. Ugyanígy?

A tehetség? Vagy van, vagy nincs.
Akár a pénz. Ég felé nőnek a fák, és!
Az életfák? A Melocco életfán,
Évgyűrűk alatt – csillag-szívgyökér.

*Kelt Ballószögön – szögről-végre, lám!
Szaturnusz évének Március idusán...*

Bertha Zoltán

„Karddal és lanttal”

A hetvenéves, Kossuth-díjas Vári Fábián László köszöntése

Ha van a kárpátaljai magyar sorsirodalomnak élő költő-legendája. Aki verseivel, erkölcsi tartásával, gyökeres nemzethűségével már diákkorában, a hatvanas évek második felében kiemelkedő jelenséggé vált. Az ember- és magyarpusztító kommunista diktatúra sötétjében a szellem jelzőfényeivel világítva meg a szenvedők keserű helyzetét. Történelmi hőseinket idézve, Balassit, Rákóczit, Mikest, a kurucokat, Petőfit – s a „rab” hazát, a „felnégyelt” hazát siratva a leveretésben, a bujdosásban, a megalázottságban. Részeseként a Kovács Vilmos vezérletével kibontakozó bátor ellenállásnak, az akkori legkitűnőbb fiatalokat tömörítő irodalmi, kisebbség- és polgárjogi szabadságküzdelmeknek. A tenyérnyi, töredék kárpátaljai hazácska magyar nemzeti közösségének megmentése, megtartása, felemelése ügyében. Megrendítő igazságérvénnyel tanúsítva és fejezve ki az elszakított nemzetrészek és a területi egységében meggyalázott integer összmagyarság együttes kínját és gyógyíthatatlan történelmi traumáját. És vállalva az ezért kiszabott hatalmi büntetéseket: a hetvenes évek elején a megtorló kicsapatást az ungvári egyetemről, a besorozást a szovjet hadseregbe, s a további ezernyi kényszert, hányattatást, megpróbáltatást, hátrátételt. Hogy még önálló kötete sem jelenhetett meg a rendszerváltozásig.

Ha tehát van ma emblemikus, szülőföldjéhez feltétlenül ragaszkodó költő-fenomen, karizmatikus írástudói vezéregyéniség Kárpátalján: az Vári Fábián László. Aki olyan szerény, hogy szüntelenül elődeire és nemzedéktársaira mutat: Balla Gyulára, S. Benedek Andrásra, Fodor Gézára, Zselicki Józsefre, Dupka Györgyre, Nagy Zoltán Mihályra, Finta Évára, Füzesi Magdára. A vele egyívásúakra, akikkel együtt hadakoztak évtizedeken át – hősieken, „karddal és lanttal”, ugyanazért: az összetartozó magyarság megmaradásáért. A széttépettségben, a szétszóródásban („földfogyatkozás” évadán) is – a Kárpát-medencében és a nagyvilágban. Mégis-muszájjal, csak-azért-is daccal; Trianont még gyermekkori emlékeként is úgy emlegetve fel, hogy a helynévből már akkor is a „franciául kimondott tagadás” háromszoroságát hallotta ki.

S ha vele kapcsolatban a magam emlékeire gondolok: hetvenes évek, sárospataki diákkor, debreceni egyetem – és a folytatódó brutális nemzetsorvasztás idején is a lélekemelőn átélt öröme annak a sugárzó szellemiségnek, amely a legkiválóbb tanárok lényéből és törekvéseiből áradt szét, és ragadta magával minden tiltás, megfélemlítés, visszaszorítás ellenére az igaz értékekre szomjazó fiatalokat. Hogy